

**Бо қарори Ҳайати мушовараи
Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии
Тоҷикистон аз _____
соли 2013, №_____ тасдиқ
карда шудааст.**

Дастуралам
**оид ба тартиби гузаронидани санчиши ичрои буҷети давлатӣ ва омода
намудани хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи
солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети
давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ**

1. Муқаррароти умумӣ

1.1. Дастуралам "Оид ба тартиби гузаронидани санчиши ичрои буҷети давлатӣ ва омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ" (минбаъд – Дастуралам) дар асоси талаботи моддаҳои 1, 5, 21 ва 28 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва муқаррароти Дастури Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Дастуралам оид ба тартиби гузаронидани санчишҳои аудитории Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳия мегардад.

1.2. Дастуралам барои истифодаи кормандони Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳангоми ташкил ва гузаронидани санчиши аудитории ичрои буҷети давлатӣ ва омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, таҳия гардидааст.

1.3. Мақсад аз таҳияи Дастуралами мазкур ин муайян намудани қоидаҳои умумӣ ва тартиби ташкил ва гузаронидани санчиши аудитории ичрои буҷети давлатӣ ва омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ (минбаъд - хулосаи Палатаи ҳисоб), мебошад.

1.4. Дастуралам муқаррар менамояд:

- марҳилаҳои асосии ташкил ва гузаронидани санчиши аудитории ичрои буҷети давлатӣ ва омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоб;
- талаботҳо оид ба мураттабсозӣ ва барасмиятдарории натиҷаҳои санчишҳои гузаронидашуда;
- таркиб ва мазмуни лоиҳаи хулосаи Палатаи ҳисоб ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ;
- тартиби баррасӣ ва тасдиқи хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар

бораи ичрои бучети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ ва пешниҳоди он ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон.

1.5. Ҳангоми ташкил ва гузаронидани санчишҳои аудиторӣ ва ба расмият даровардани натиҷаи онҳо, шахсони мансабдори Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон", "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон", "Дар бораи Бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон", "Дар бораи назорати давлатии молиявӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва дигар санадҳои меъёрии хуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин Даствури Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон, санадҳои меъёрии дохилии Палатаи ҳисоб ва Даствурамали мазкурро ба роҳбарӣ мегиранд.

1.6. Ворид намудани тағиӣру иловаваҳо ба Даствурамали мазкур, дар асоси қарори Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб ба амал оварда мешавад. Ичрои ҳалли масъалаҳое, ки тибқи Даствурамали мазкур ба танзим дароварда нашудаанд, аз ҷониби Раиси Палатаи ҳисоб ва ё бо супориши ўз ҷониби муовини Раиси Палатаи ҳисоб амалӣ карда шуда, дар асоси фармоиш мавриди амал қарор дода мешаванд.

1.7. Муҳлати тақвими гузаронидани санчишҳои аудиторӣ, омода намудан ва баррасии хулосаи Палатаи ҳисобро Даствурамали мазкур бо дарназардошти талаботи моддаҳои 64 ва 65 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», муқаррар менамояд.

2. Асосҳои ташкилию ҳуқуқии гузаронидани санчишҳои аудиторӣ ва омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоб

2.1. Асосҳои ҳуқуқии ташкил ва гузаронидани санчишҳои аудитории (маҷмӯи чорабинҳои назоратии) Палатаи ҳисоб, санадҳои қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон, амру фармонҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои меъёрии хуқуқии мақомоти ҳокимияти ичроияи давлатӣ, мебошанд.

2.2. Мақсади гузаронидани санчишҳои аудиторӣ (чорабинҳои назоратӣ) ҳалли маҷмӯи вазифаҳои зерин мебошад:

- муайян намудани мувофиқати ичрои қонун дар бораи бучети давлатӣ дар соли ҳисботӣ аз ҷониби Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, масъулони қисми даромади бучети давлатӣ, тақсимкунандагони асосӣ ва гирандагони маблағҳои бучетӣ, бо муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва дигар санадҳои меъёрии хуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- дар асоси ҳуҷҷатҳо муайян намудани ичрои хазинавии қонун дар бораи бучети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, дар қисми:

а) ҳаҷм ва таркиби даромадҳои воридшудаи буҷети давлатӣ дар доираи рамзҳои гурӯҳбандии даромадҳои буҷети давлатӣ;

б) ҳароҷотҳои ба амал овардашудаи буҷети давлатӣ дар доираи рамзҳои фасл, зерфасл, моддаҳои мақсаднок ва намудҳои ҳароҷоти гурӯҳбандии ҳароҷоти буҷети давлатӣ, рамзҳои гурӯҳбандии амалиётҳои баҳши идоракуни давлатӣ, рамзҳои таркибии ҳароҷоти идоравии буҷети давлатӣ;

в) татбиқи барномаҳои афзалиятноки миллӣ;

г) татбиқи барномаҳои сармоягузории давлатӣ ва барномаҳои мақсадноки давлатӣ;

д) назорати татбиқи ҳадафҳои стратегии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки тибқи ҳӯҷҷатҳои барномавии мақомоти ҳокимияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян гардидаанд;

е) ҳаҷм ва таркиби манбаъҳои маблағгузории касри буҷети давлатӣ;

ё) ташаккули ҳисботи самаранокии идоракунӣ ва истифодабарии маблағҳои Фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Фонди ҳароҷоти пешбининашудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Фонди стабилизатсионии рушди иқтисодиёт;

- муайян намудани дурустии ҳисботҳои ҳар як иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ;

- муайян намудани дурустии нишондиҳандаҳои ҳисботи иҷроиши буҷети давлатӣ барои соли молиявии ҳисботӣ, ҳӯҷҷатҳо ва маводҳое, ки якҷоя ба он пешниҳод мегарданд;

- муайян намудани самаранокии идоракуни даромадҳои буҷети давлатӣ ва манбаъҳои маблағгузории касри буҷети давлатӣ;

- муайян намудани таъиноти қонунӣ, истифодабарии мақсаднок ва самаранокии маблағҳои буҷети давлатӣ ва моликияти давлатӣ;

- муайян намудани дурустии нишондиҳандаҳои ҳисбот оид ба иҷрои Фонди ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- муайян намудани дурустии баҳисобигирӣ, идоракунӣ ва истифодабарии амволи давлатӣ;

- санчиш ва таҳлили сифатнокии идоракуни молия давлатӣ аз ҷониби Вазорати молия ва дигар иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ;

- муайян намудани асоснокии ворид намудани тағйиру иловаҳо ба рӯйхати буҷетии ҷамъбастӣ;

- муайян намудани самаранокии идоракуни қарзи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- санчиш ва таҳлили самаранокии назорати давлатии молиявии доҳилӣ;

- омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоб.

2.3 Объектҳои санчиши аудиторӣ (маҷмӯи чорабиниҳои назоратӣ), ин Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, масъулони қисми даромади буҷети давлатӣ, тақсимкунандагони асосӣ ва дигар иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ, ки воситаҳои буҷетиро мегиранд, истифода мебаранд ва интиқол медиҳанд ва ё моликияти давлатиро идора мекунанд, ба ҳисоб мераванд.

2.4. Мавриди санчиши аудиторӣ ҳуччатҳо ва нишондиҳандаҳое қарор дода мешаванд, ки аз ҷониби иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ иҷро намудани қонун дар бораи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро барои соли молиявии ҳисоботӣ, тасдиқ ва тавсиф менамоянд, аз ҷумла:

- қонун дар бораи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли молиявии ҳисоботӣ;

- рӯйхати буҷетии ҷамъбастӣ;

- дурнамои воридоти даромади буҷети давлатӣ;

- ҳуччатҳое, ки иҷрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ барои соли ҳисоботиро аз ҷониби иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ, тасдиқ менамоянд. Санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ ва дигар ҳуччатҳои фармоишие, ки ҷараёни иҷрои буҷети давлатиро ба танзим медароранд;

- ҳуччатҳои ибтидоие, ки амалиётҳои суратҳисобҳоро оид ба баҳисобгирии даромад, ҳароҷот ва манбаъҳои маблағгузории қасри буҷети давлатӣ тасдиқ менамоянд, дафтари бақайдгирии (фехристи) ҳисоби буҷетӣ, ҳисоботи молиявӣ, ки иҷрои амалиётҳоро бо маблағҳои буҷетӣ, маблағҳои маҳсуси ташкилотҳои буҷетӣ ва маблағҳои муваққатан ба ихтиёри ташкилотҳои буҷетӣ воридгардидаро тасдиқ менамояд, инчунин ҳуччатҳое, ки амалиётҳоро оид ба идорақунӣ ва истифодабарии моликияти давлатӣ тасдиқ менамоянд, аз ҷумла фехристи амволи давлатӣ, фехристи нишондиҳандаҳои иқтисодии самаранокии фаъолияти корхонаҳои воҳиди давлатӣ ва ташкилотҳое, ки дар онҳо ҳиссаи сармояи давлат ба таври назоратӣ маҳсуб меёбад;

- ҳисоботи солона оид ба иҷроиши буҷети ҷумҳурияйӣ (рамзи 0523102) ва ҳуччатҳое, ки якҷоя ба он пешниҳод мегарданд (аз ҷумла «Тавзехоти хаттӣ» бо замимаҳо);

- тавозуни иҷроиши сметаи даромадҳо ва ҳароҷотҳо (рамзи 0503001), ҳисбот оид ба иҷроиши буҷети тақсимкунандай асосӣ, гирандаи маблағҳои буҷети ҷумҳурияйӣ (ҷамъбастӣ)–(рамзи 0503008), ҳисботи оид ба иҷроиши сметаи ягонаи даромад ва ҳароҷоти маблағҳои маҳсус (рамзи 0520106);

- дигар ҳисботовӣ, ки тибқи санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ гардидаанд;

- ҳуччатҳое, ки баҳисобгирии амволи давлатиро дар фехристи амволи давлатӣ тасдиқ менамоянд;

- ҳуччатҳо оид ба идорақунӣ ва истифодабарии амволи давлатӣ;

- ҳуччатҳои меъёрий (методӣ), ки ташкили назорати давлатии молиявии дохилиро ба танзим медароранд, инчунин ҳуччатҳои корие, ки вобаста ба гузаронидани чорабиниҳои назорати давлатии молиявии дохилӣ омода карда мешаванд.

2.5. Ҳангоми гузаронидани санчишҳои аудиторӣ (маҷмӯи чорабиниҳои назоратӣ) дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, бояд зарурияти аз ҷониби вазорат риоя гардидани талаботи қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон", "Дар бораи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" барои

соли ҳисоботӣ, «Дар бораи хазинадорӣ» ва дигар санадҳои меъёрии ҳукуқӣ, дар назар гирифта шавад.

Аз чумла:

а) моддаи 8 қонун «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки принсипҳои низоми Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро муқаррар менамояд:

- ягонагии низоми буҷети давлатӣ;
- мустақилияти буҷетҳо;
- инъикоси пурра ва ҳатмии даромад ва ҳарочоти буҷетҳо;
- баробарии (мувозинати) буҷетҳо;
- самаранокии истифодабарии маблағҳои буҷетӣ;
- натиҷанокии истифодабарии маблағҳои буҷетӣ;
- пурра пӯшонидани ҳарочоти буҷет;
- ошкоро будани буҷетҳо;
- эътиборнокии буҷетҳо;
- сурогавӣ ва мақсаднок будани таъиноти маблағҳои буҷетӣ;
- асоснок будани буҷетҳо;
- ичрои саривақтии буҷет;

б) моддаи 30 қонун «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки ваколатҳои Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар ҷараёни буҷетӣ муқаррар менамояд;

в) аз ҷониби Вазорати молия ва сохторҳои маҳаллии он риоя гардидан ва таъмин намудани назорати ичрои муқаррароти зерини қонунгузорӣ:

- моддаҳои 10, 11 ва 12 қонун «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки даромадҳои буҷети ҷумҳуриявӣ, фондҳои мақсадноки давлатӣ ва буҷетҳои маҳаллиро муқаррар менамоянд;
- моддаҳои 14, 15, 16, 17, 18 ва 19 қонун «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки тартиби таъмини ичрои қисми ҳарочоти буҷети давлатиро муқаррар менамоянд;
- моддаи 21 қонун «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки тартиби ичрои буҷети давлатиро аз рӯи манбаъҳои маблағгузории касри буҷети давлатӣ муқаррар менамояд;
- моддаи 51 қонун «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки тартиби ворид намудани тағириу иловаҳоро ба қонун дар бораи буҷети давлатӣ барои соли молиявии даҳлдор дар рафти ичрои он, муқаррар менамояд;
- моддаи 7 қонун "Дар бораи хазинадорӣ", ки ўҳдадориҳои мақомоти марказӣ ва маҳаллии хазинадориро муқаррар менамояд;
- моддаҳои 8 ва 15 қонун "Дар бораи хазинадорӣ", ки тартиби кушодан ва бастани суратҳисобҳои хазинадориро дар мақомоти марказӣ ва маҳаллии хазинадорӣ, қоидаҳои баҳисобгирии муҳосибии хазинадорӣ ва ҳисбот оид ба ичрои буҷети давлатиро муқаррар менамоянд;
- моддаи 14 қонун "Дар бораи хазинадорӣ", ки муносибати мақомоти марказӣ ва маҳаллии хазинадориро бо қарорҳои судӣ ва ичроварақаҳои судӣ муқаррар менамояд;

г) моддаҳои 45, 46, 47 ва 48 қонун «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки тартиби ташаккул, ҳисбот, идоракунӣ ва истифодабарии маблағҳои Фонди ҳарочоти пешбининашудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, Фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Фонди стабилизатсионии рушди иқтисодиёт ва Фонди захиравии мақомоти икроияи маҳаллии ҳокимияти давлатиро муқаррар менамояд;

д) моддаҳои 63, 64 ва 66 қонун "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон", ки тартиби омода намудани ҳисботи солона дар бораи икрои буҷети давлатӣ ва пешниҳоди он ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин тартиби баррасӣ ва тасдиқи ҳисбот дар бораи икрои буҷети давлатии гузаштаи молиявиро муқаррар менамояд.

3. Марҳилаҳои асосии омодашавӣ ва гузаронидани санчишҳои аудиторӣ (маҷмӯи чорабиниҳои назоратӣ)

3.1. **Марҳилаи I** – гузаронидани санчиши ҳисботҳои пешниҳоднамудаи масъулони асосии маблағҳои буҷетӣ - тақсимкунандагони асосӣ ва дигар иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ, дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон.

3.1.1. Ҳангоми гузаронидани санчиши аудиторӣ (маҷмӯи чорабиниҳои назоратӣ), Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳамчун:

- мақомоти ҳокимияти давлатии масъул барои таҳия ва икрои буҷети давлатӣ, дорои ваколатҳо тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва мақомоти салоҳиятдор оид ба таъмини икрои буҷети давлатӣ ва хизматрасонии хазинавии икрои буҷети давлатӣ;

- масъули қисми даромади буҷети давлатӣ;
- тақсимкунандай асосии маблағҳои буҷети давлатӣ;
- муассисаи буҷетӣ;
- мақомоти ҳокимияти давлатӣ, ки ба соҳтори идории ҳарочотҳои буҷети давлатӣ доҳил карда шудааст;
- масъули манбаъҳои маблағгузории касри буҷети давлатӣ, мавриди санчиш қарор дода мешавад.

Инчунин, ҳисботҳои дигар масъулони асосии маблағҳои буҷетӣ - тақсимкунандагони асосӣ ва дигар иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ ҷиҳати таъмини икрои вазифаҳо ҳамчун:

- масъулони қисми даромади буҷети давлатӣ;
- тақсимкунандагони асосии маблағҳои буҷети давлатӣ;
- масъулони манбаъҳои маблағгузории касри буҷети давлатӣ, мавриди санчиш қарор дода мешавад.

3.1.2. Ҳангоми гузаронидани санчиши аудиторӣ (маҷмӯи чорабиниҳои назоратӣ) дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин ҳангоми гузаронидани санчишҳои мавзӯй, бо тариқи ҳатмӣ

санчиши ичрои моддаҳои қонун дар бораи буҷети давлатӣ барои соли молиявии ҳисботӣ гузаронида мешавад.

3.1.3. Санчиши аудиторӣ (маҷмӯи чорабиниҳои назоратӣ) дар асоси барномаҳои тасдиқгардида ва мувоғиқи фармоши Раиси Палатаи ҳисоб, дар дӯ давр амалӣ карда мешавад.

Дар даври аввал (то рафтан ба объекти санчиш) пеш аз оғози санчиш, омӯзиш ва шинос шудан ба ҳамаи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки мутобики онҳо бояд ичрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ барои соли молиявии ҳисботӣ таъмин карда шавад, зарур мебошад. Дар ин даври санчиш, аз рӯи ҳуҷҷатҳои аз Вазорати молия, мақомоти ҳокимияти давлатӣ ва аз дигар ташкилоту муассисаҳо гирифташуда, ки асоснокии амалиётҳоро бо маблағҳои буҷетӣ дар соли молиявии ҳисботӣ ифода менамоянд, таҳлили маълумотҳо вобаста ба масъалаҳои нисбатан муҳими ичрои буҷети давлатӣ зарур мебошад. Сараудитори масъули самти даҳлдори Палатаи ҳисоб аз рӯи натиҷаи таҳлил, ҷадвалҳои таҳлилиро мутобикӣ ба талаботи (таркиби) қонун дар бораи буҷети давлатӣ, омода менамояд.

Дар даври дуюм, дар доираи барномаи тасдиқшудаи санчиши аудитории ичрои буҷети давлатӣ ва омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, санчишҳо (маҷмӯи чорабиниҳои назоратӣ) дар Вазорати молия, аз ҷумла санчиши ҳисботҳои масъулони асосии маблағҳои буҷетӣ - тақсимкунандагони асосӣ ва дигар иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ, ки воситаҳои буҷетиро мегиранд, истифода мебаранд ва интиқол медиҳанд, амалӣ карда мешавад.

Ҳангоми санчиши ичрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ аз ҷониби Вазорати молия, масъулони қисми даромади буҷет, тақсимкунандагони асосии маблағҳои буҷетӣ ва дигар иштирокчиёни ҷараёни буҷетӣ, инчунин санчиши ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ бо мақсади омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоб, ҳамоҳангосозии кори байни сараудиторон ва воҳидҳои сохтории Дастгоҳи Палатаи ҳисоб бо дарназардошти салоҳият ва тартиби тибқи Дастури Палатаи ҳисоб ва Дастурмали мазкур муқарраргардида ба амал оварда шуда, аз ҷониби муовини Раиси Палатаи ҳисоб таъмин карда мешавад.

3.1.4. Аз рӯи натиҷаи санчиши масъалаҳое, ки дар рафти санчиши ичрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ гузаронида мешаванд, санадҳои алоҳидай фосилавӣ ва баъдан аз ҷониби роҳбари гурӯҳи санчишӣ санади умумии натиҷаҳои санчиши аудиторӣ тартиб дода мешавад.

Дар ҳолати ошкор гардидани камбуҷиҳо ҳангоми гузаронидани санчишҳои мутақобилаи фаъолияти шахсони ҳуқуқии алоҳида - гирандагон ва истифодабарандагони маблағҳои буҷетӣ, маводҳо оид ба натиҷаи санчишҳо тибқи тартиби муқарраршуда ба муҳокимаи Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоб пешниҳод карда мешавад.

Гузаронидани санчиши аудитории масъалаҳои зикршуда дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти омода намудан ва мувофиқакунонии санади санчиши аудиторӣ, то моҳи августи соли баъд аз соли молиявии ҳисоботӣ ба анҷом расонида мешавад.

3.2. Марҳилаи II – гузаронидани санчиши ҳисоботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисоботӣ.

3.2.1. Санчиши ҳисоботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисоботӣ (мутобиқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон", Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон то 15 июли соли ҷорӣ ҳисоботи солона пешниҳод менамояд), дар асоси натиҷаҳои санчишҳои гузаронидашуда оиди аз ҷониби тақсимкунандагон ва гирандагони маблағҳои буҷетӣ риоя гардидани иҷрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ барои соли молиявии ҳисоботӣ, таъмин карда мешавад.

Дар рафти санчиши ҳисобот дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ, санчиши мувофиқатии он ба талаботи санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ аз рӯи таркиби мазмун ба амал оварда шуда, шаффофияти нишондиҳандаҳои ҳисббот арзёбӣ ва хучҷатҳо ва маводҳои зерин таҳлил карда мешаванд:

- мувозинаи иҷроиши буҷети давлатӣ;
- ҳисббот дар бораи иҷрои қисми даромади буҷети давлатӣ;
- ҳисббот дар бораи иҷрои қисми ҳароҷоти буҷети давлатӣ аз рӯи гурӯҳбандии буҷетии вазифавӣ, иқтисодӣ ва идоравӣ аз нуқтаи назари ҳаҷми тасдиқу аниқшуда ва нишондиҳандаҳои воқеъӣ;
- ҳисббот оиди ҳаракати воситаҳои пулӣ;
- тавзехоти хаттӣ;
- ҳисббот дар бораи ҳароҷотҳо аз Фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Фонди ҳароҷоти пешбининашудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- ҳисббот оиди ташаккул ва истифодабарии Фонди стабилизационӣ оид ба рушди иқтисодиёт;
- ҳисббот оиди пешниҳод ва пардоҳти қарзҳои буҷетӣ;
- ҳисббот дар бораи иҷроиши буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа;
- ҳисббот дар бораи иҷроиши маблағҳои маҳсуси ташкилоту муассисаҳои буҷетӣ;
- ҳисббот дар бораи иҷроиши нақшай шабака, бастҳо ва миқдори муассисаҳои дар буҷети давлатӣ будаи Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- маҷмӯй маълумотҳо оид ба иҷрои санадҳои судӣ, ки ситонидани маблағҳоро аз буҷети давлатӣ пешбинӣ намудаанд;
- ҳисббот оид ба пешниҳоди кафолати давлатии қарзҳо, ки дар давоми соли буҷетӣ дода шудаанд;
- ҳисббот дар бораи ҳаҷми қарзи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар аввал ва охири соли ҳисботӣ, иҷрои Барномаҳои давлатии қарзгирии дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, феҳристи қарзҳои

пардохтнашудаи давлатӣ ва маълумот дар бораи амалиётҳои дигар оид ба идоракуни қарзҳои давлатӣ;

- маълумот дар бораи бақияи маблағҳои буҷетӣ дар ҳисоби муассисаҳои буҷетӣ;

- ҳисобот дар бораи норасоӣ, дуздии маблағҳои пулӣ ва молу маводҳои (масолеҳи) қимматбаҳо дар муассисаҳои буҷетӣ.

3.2.2. Ба вазифаҳои асосии санчиши аудитории беруна дар қисми пуррагӣ ва дурустии ҳисботи солона, дохил мешаванд:

- санчиши мувофиқатии нишондиҳандаҳои нақшавии ичрои буҷет, ки дар ҳисботи солона дарҷ гаридидаанд, бо нишондиҳандаҳои қонун дар бораи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти тағйиру иловаҳои дар рафти ичрои буҷет ворид кардашуда;

- санчиши мукаммалии ҳисботи пешниҳодгардида;

- таҳлили риояи принсипҳо ва қоидаҳои ҳисботи муҳосибӣ, ки ҳангоми омода намудани ҳисботи солона истифода мешаванд;

- санчиши мувофиқатии нишондиҳандаҳои аслии дар ҳисботи солона дарҷшуда бо маълумотҳои ҳисботи масъулони асосии маблағҳои буҷетӣ аз рӯи нишондиҳандаҳои даҳлдори буҷетӣ;

- санчиши мувофиқатии ҳисботи солона ва дигар шаклҳои ҳисботҳои буҷетӣ.

3.2.3. Гузаронидани санчиши ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, инчунин ҳуҷҷатҳо ва маводҳои бо он якҷоя пешниҳодгардида, дар Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон - ҳамчун мақомоти ҳокимияти давлатии масъул барои омода намудани ҳисботи мазкур, бо дарназардошти омода намудан ва мувофиқақунонии санади санчиши аудиторӣ, то моҳи сентябри соли баъд аз соли молиявии ҳисботӣ ба анҷом расонида мешавад.

3.3. **Марҳилаи III** – омода намудани хulosai Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, мутобиқи талаботи моддаҳои 1, 5 ва 28 қонун "Дар бораи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон", моддаи 65 қонун "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва дар асоси Нақшай санчишҳои аудитории Палатаи ҳисоб барои соли ҷорӣ, амалӣ карда мешавад.

3.3.1. Омода намудани хulosai Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, мутобиқи талаботи моддаҳои 1, 5 ва 28 қонун "Дар бораи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон", моддаи 65 қонун "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва дар асоси Нақшай санчишҳои аудитории Палатаи ҳисоб барои соли ҷорӣ, амалӣ карда мешавад.

3.3.2. Ҳангоми таҳия намудани хulosai Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон диққати маҳсус дода мешавад, ба:

а) таҳлили ичрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ:

- дар доираи рамзҳои гурӯҳбандии даромадҳо аз рӯи гурӯҳҳо, зергурӯҳҳо ва моддаҳои буҷети давлатӣ ва масъулони даромадҳои буҷети давлатӣ;

- дар доираи фаслҳо ва зерфаслҳои гурӯҳбандии харочоти буҷетҳо ва тақсимкунандагони асосии маблағҳои буҷетӣ, ки тибқи қонун дар бораи буҷети давлатӣ барои соли молиявии ҳисботӣ муқаррар гардидааст (бо дарназардошти тағириу иловаҳо);

б) иҷрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ дар қисми манбаъҳои маблағгузории касри буҷети давлатӣ, ҳамчунин истифодабарӣ ва идоракуни маблағҳои Фонди харочоти пешбининашудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

в) арзёбии самаранокии татбиқи Барномаҳои давлатии қарзгирии беруна ва дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин идоракуни қарзҳои давлатии беруна ва дохилӣ;

г) арзёбии сифатнокии идоракуни молияи давлатӣ аз ҷониби масъулони асосии маблағҳои буҷети давлатӣ;

ғ) татбиқи барномаҳои миллии афзалиятнок, комёбшавӣ ба мақсадҳо ва нишондиҳандаҳои самарабахшӣ, ки дар санадҳои меъёрии ҳуқуқии даҳлдор муқаррар гардидаанд;

д) мувофиқатии иҷроиши қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ ба муқаррароти қонун "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ;

е) таҳлили аз ҷониби тақсимкунандагони асосии маблағҳои буҷетӣ дар соли молиявии ҳисботӣ иҷро гардидани нишондиҳандаҳои қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар қисми нишондиҳандаҳои давраи нақшавӣ;

ё) таҳлили истифодаи самараноки маблағҳои давлатӣ ва моликияти давлатӣ;

ж) таҳлили татбиқи ҳадафҳои стратегӣ ва афзалиятҳои миллӣ, ки дар барномаҳои мақсадноки давлатӣ пешбинӣ шудаанд;

з) таҳлили самаранокии татбиқи принсипҳои асосии муносибатҳои байнибуҷетӣ дар рафти иҷрои қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ;

и) таҳлили сабабҳои истифода нагардидани маблағҳои пешбинишудаи буҷетӣ ва меъёрҳои ӯҳдадориҳои буҷетӣ. Таҳлили батафсили сабабҳои ба вучуд омадани бақияи маблағҳои буҷетӣ;

й) таҳлили мавҷудият, ҳолат ва самаранокии назорати давлатии молиявии дохилӣ, ки аз ҷониби соҳторҳои назоратии масъулони асосии маблағҳои буҷетӣ ва дигар мақомоти назоратӣ амалӣ карда мешавад, аз чумла:

- таҳлили санадҳои меъёрии масъулони асосии маблағҳои буҷетӣ, ки қоидаҳо ва тартиби ташкил ва амалӣ намудани назорати давлатии молиявии дохилиро ба танзим медароранд;

- таҳлили иқтисодии мувофиқи мақсад будани гузаронидани ҷорабиниҳои назоратӣ;

- таҳлили ҳисботҳо ва ҷораҳои андешидашуда аз рӯи натиҷаҳои ғаъюнияти назоратӣ;

- таҳлили ҳамкории соҳторҳои назорати давлатии молиявии дохилӣ бо мақомоти назорати давлатии молиявӣ.

- таҳлили аз ҷониби сохторҳои назорати давлатии молиявии дохилӣ иҷро намудани вазифаҳо оид ба таъмини истифодаи қонунии воситаҳои давлатӣ ва шаффофияти маълумотҳои иқтисодӣ, аз ҷумла, таҳлили иҷроиши моддаҳои қонун дар бораи буҷети давлатӣ ва ташкили ҳисбот аз рӯи амалиётҳо оид ба иҷроиши қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ;

к) таҳлили маблағҳои ошкоргардидаи истифодаи ғайримақсадноки воситаҳои буҷетӣ аз рӯи фаслҳо ва зерфаслҳои даҳлдори гурӯҳбандии ҳарочоти буҷети давлатӣ;

к) таҳлили ҳарочоти барзиёди маблағҳои буҷетӣ нисбат ба ҳаҷми тасдиқардидаи маблағгузориҳои буҷетӣ аз рӯи фаслҳо ва зерфаслҳои даҳлдори гурӯҳбандии ҳарочоти буҷети давлатӣ;

л) таҳлили маблағгузории ҳарочотҳо, ки тибқи қонун дар бораи буҷети давлатӣ барои соли молиявии ҳисботӣ пешбинӣ карда нашудаанд.

3.3.3. Омода намудани хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, бояд то 20 сентябри соли баъд аз соли молиявии ҳисботӣ, таъмин карда шавад.

4. Таркиб ва мазмуни хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ

4.1. Хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ, аз фаслҳои зерин иборат мебошад:

1. Муқаррароти умумӣ

2. Тавсифи умумии иҷроиши қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ

3. Таҳлили нишондиҳандаҳои воқеии даромадҳои буҷети давлатӣ аз рӯи намуди даромадҳо, аз ҷумла, грантҳо ва қарзҳои давлатӣ, ки дар давоми сол гирифта шудаанд

4. Таҳлили ҳарочотҳои буҷети давлатӣ мувофиқи гурӯҳбандии буҷетии вазифавӣ, иқтисодӣ ва идоравӣ аз нуқтаи назари ҳаҷми тасдиқу аниқшуда ва нишондиҳандаҳои воқеӣ

5. Сатҳи воқеии касри буҷет ва маблағгузории он, таҳлили ҳаҷми қарзгирии давлатӣ, кафолати давлатии қарзҳо, ки дар давоми соли буҷетӣ дода шудаанд ва қарзҳои пардохтнашудаи давлатӣ

6. Таҳлили татбиқи ҳадафҳои стратегӣ ва афзалиятҳои миллӣ, ки дар барномаҳои мақсадноки давлатӣ пешбинӣ шудаанд

7. Таҳлили нишондиҳандаҳои воқеии сармоягузориҳо аз ҳисоби буҷети давлатӣ

8. Таҳлили ҳарочотҳо аз Фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Фонди стабилизационии рушди иқтисодиёт ва Фонди ҳарочоти пешбининашудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон

9. Муносибатҳои байнибучетӣ
  10. Натиҷаҳои арзёбии сифати идоракуни молияи давлатӣ
  11. Таҳлили натиҷаҳои истифодабарии маблағҳои бучетӣ
  12. Таҳлили мавҷудият, ҳолат ва самаранокии назорати давлатии молиявии дохилӣ
13. Таҳлили ичроиши пешниҳодҳои Палатаи ҳисоб, ки бо пешниҳодотҳо ва мактубҳои ахборотӣ ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи натиҷаҳои баррасии хулосаи Палатаи ҳисоб ба ҳисботот дар бораи ичрои бучети давлатӣ дар соли молиявии пештара, ирсол гардида буданд
14. Хулосаҳо
  15. Пешниҳодҳо
- 4.2. Хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд, ки муқаррароти асосии зеринро дарбар гирад:
- 4.2.1. Муқаррароти умумӣ бояд таҳлили мувофиқатии ҳисботи солона оиди ичрои бучети давлатӣ, хӯҷатҳо ва маводҳои якҷоя бо он пешниҳодгардидаро бо талаботҳои қонун "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон", дарбар мегирад.
- 4.2.2. Тавсифи умумии ичроиши қонун дар бораи Бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли молиявии ҳисботӣ бояд дарбар гирад:
- таҳлили шартҳои макроиқтисодии ичроиши бучети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ;
  - таҳлили даромадҳо, харочотҳо ва манбаъҳои маблағгузории касри бучети давлатӣ, ки тибқи қонун дар бораи Бучети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли молиявии ҳисботӣ, дурнамои воридоти даромадҳо ба бучети давлатӣ ва рӯйхати бучетии ҷамъбастӣ пешбинӣ гардидаанд, бо дарназардошти тағииротҳо ва ичрои онҳо аз рӯи ҳисбот оиди ичрои бучети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ ва аз рӯи натиҷаҳои санчиши Палатаи ҳисоб;
  - таҳлили татбиқи Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар самти идоракуни молияи давлатӣ ва сиёсати бучетӣ дар соли молиявии ҳисботӣ;
  - таҳлили натиҷаҳои санчиш ва ташкили ичрои қонун дар бораи бучети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ ва мувофиқатии ичрои он ба талаботи қонун "Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон.
- 4.2.3. Арзёбии нишондиҳандаҳои даромадҳои бучети давлатӣ аз рӯи масъулони қисми даромади бучет ва рамзҳои гурӯҳбандии даромадҳои бучетҳо дар асоси дурнамои воридоти даромадҳо ба бучети давлатӣ.
- 4.2.4. Арзёбии нишондиҳандаҳои харочотҳои бучети давлатӣ аз рӯи фаслҳо ва зерфаслҳои гурӯҳбандии харочотҳои бучети давлатӣ, бо дарназардошти асоснокии ворид намудани тағииротҳо ба рӯйхати бучетии ҷамъбастӣ.
- 4.2.5. Сатҳи воқеии касри бучет ва манбаъҳои маблағгузории он, таҳлили ҳаҷми қарзгирии давлатӣ, кафолати давлатии қарзҳо, ки дар

давоми соли буҷетӣ дода шудаанд ва қарзҳои пардохтнашудаи давлатӣ бояд дарбар гирад:

- арзёбии сатҳи воқеии касри буҷет ва нишондиҳандаҳои манбаъҳои маблағузории касри буҷет аз рӯи рамзҳои гурӯҳбандии даромад ва ҳарочоти буҷети давлатӣ;

- таҳлили ҳаҷм ва таркиби қарзи давлатии доҳилӣ ва берунии Ҷумҳурии Тоҷикистон, арзёбии тартиби хизматрасонӣ, ҳисоби бақайдгирии қарзи давлатӣ ва тартиби додани кафолати давлатии қарзҳо;

- таҳлили ба мақсад мувоғиқ будан ва самараи иқтисодии пешбинишудаи тағиирот дар андозаи қарзи давлатии доҳилӣ ва хориҷӣ;

- арзёбии оқибатҳои пешбинишаванди кафолати қарзҳои аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳодшуда.

4.2.6. Арзёбии татбиқи ҳадафҳои стратегӣ ва афзалиятҳои миллӣ, ки дар барномаҳои мақсадноки давлатӣ муайян шудаанд, комёбшавӣ ба мақсадҳо ва нишондиҳандаҳои самарабахшӣ.

4.2.7. Таҳлили татбиқи барномаҳои давлатии сармоягузорӣ дар соли молиявии ҳисботӣ ва арзёбии нишондиҳандаҳои воқеии сармоягузориҳо аз ҳисоби буҷети давлатӣ, аз ҷумла расидан ба мақсадҳо ва иҷрои вазифаҳо, ки тибқи барномаҳои давлатии сармоягузорӣ дар соли молиявии ҳисботӣ муқаррар гардидаанд.

4.2.8. Таҳлили воридот ва истифодабарӣ, инчунин самаранокии идоракуни маблағҳои Фонди стабилизатсионии рушди иқтисодиёт ва Фонди ҳарочоти пешбининашудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон. Таҳлили истифодаи мақсадноки маблағҳои аз Фонди захиравии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон чудогардида.

4.2.9. Муносибатҳои байнибуҷетӣ, таҳлили самаранокии татбиқи принципҳои муҳими муносибатҳои байнибуҷетӣ, аз ҷумла муносибати байни буҷетҳои сатҳҳои муҳталифи низоми буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар рафти ташаккул ва иҷрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ.

4.2.10. Таҳлили натиҷаҳои истифодабарии маблағҳои буҷетӣ, мавҷудият, ҳолат ва самаранокии назорати давлатии молиявии доҳилӣ, ҳамчунин арзёбии маҷмӯии сифати идоракуни молияи давлатӣ аз ҷониби масъулони асосии маблағҳои буҷетӣ, аз он ҷумла;

- сифати назорат ва идоракуни даромадҳо, аз ҷумла арзёбии ҳаҷм ва микдори баргардонидани (барқароркунии) маблағҳо ва пардохти маблағи фоизҳо ба пардохткунанда, дар ҳолати риоя нагардидани муҳлати баргардонидани (барқароркунии) барзиёдии маблағҳои пардохтгардида (рӯёнидашуда);

- сифати банақшагирии ҳарочоти маблағҳои буҷетӣ – арзёбии ҳаҷми тағиироти вориднамуда ба рӯйхати буҷетии ҷамъбастӣ ва таркиби он, алоқамандии маблағи умумии тағиироти вориднамуда аз ҳисоби сарфаи маблағҳо бо ҳарочотҳои ҳазинавии тақсимкунандагони асосии мабалағҳои буҷетӣ

- сифати ичрои буҷети давлатӣ аз рӯи ҳароҷотҳо – арзёбии ҳаҷми истифоданашудаи меъёрҳои ӯҳдадориҳои буҷетӣ ва таносуби онҳо бо ҳароҷотҳои ҳазинавӣ, таносуби ҳароҷотҳои ҳазинавӣ нисбат ба нишондиҳандаҳое, ки тибқи рӯйхати буҷетии ҷамъбастӣ тасдиқ гардидаанд (бо назардошти тағйиротҳо), баробарии ҳароҷотҳои ҳазинавӣ дар давоми соли молиявӣ;

- идоракунии қарзҳои дебиторӣ ва кредиторӣ дар охири соли молиявии ҳисботӣ аз рӯи ҳисоббаробаркуниҳо бо молтаъминкунандагон ва пудратчиён (таносуби ҳаҷми қарзҳои дебиторӣ ва кредиторӣ нисбат ба ҳаҷми ҳароҷотҳои ҳазинавӣ ва муқоисаи онҳо бо нишондиҳандаҳо дар аввал ва охири соли молиявӣ);

- ичрои санадҳои судӣ, аз он ҷумла арзёбии миқдор ва ҳаҷми санадҳои судии ичронашуда дар аввал ва охири соли молиявӣ;

- таҳлили аз ҷониби тақсимкунандагони асосии маблағҳои буҷети давлатӣ ичро гардидани нишондиҳандаҳои қонун дар бораи буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҷорӣ дар қисми нишондиҳандаҳои давраи нақшавӣ;

- таҳлили аз ҷониби соҳторҳои назорати давлатии молиявии дохилӣ ичро гардидани вазифаҳо оид ба таъмини истифодабарии қонунии воситаҳои давлатӣ ва шаффофияти маълумотҳои иқтисодӣ.

4.2.11. Таҳлили ичроиши пешниҳодҳо ва тавсияҳои Палатаи ҳисоб, ки аз рӯи натиҷаҳои баррасии хулосаи Палатаи ҳисоб ба ҳисбот дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии пештара, ба Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон тариқи пешниҳодот ва мактубҳои ахборотӣ ирсол гардидаанд.

4.2.12. Хулосаҳо ва пешниҳодҳо.

5. Баррасӣ ва тасдиқи хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ ва пешниҳоди ҳисбот ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон

5.1. Лоиҳаи хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ аз ҷониби Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон баррасӣ ва тасдиқ карда мешавад.

5.2. Баррасии лоиҳаи хулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисботи солонаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ичрои буҷети давлатӣ дар соли молиявии ҳисботӣ аз ҷониби Ҳайати мушовараи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар санаи 25 сентябри соли баъд аз соли молиявии ҳисботӣ ба анҷом расонида шуда, аз ҷониби Раиси Палатаи ҳисоб ба имзо расонида мешавад ва на дертар аз 1 октябри соли баъд аз соли молиявии ҳисботӣ ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон ирсол карда мешавад. Инчунин, дар ҳолати зарурӣ ҳулосаи Палатаи ҳисоб ба Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон низ фиристода мешавад.

5.3. Ҳулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистонро ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Раиси Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи моддаи 28 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон" пешниҳод менамояд.

5.4. Ҳангоми баррасии ҳулосаи Палатаи ҳисоби Ҷумҳурии Тоҷикистон дар ҷаласаҳои кумитаҳои Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Раиси Палатаи ҳисоб ва ё бо супориши ӯ муовини Раиси Палатаи ҳисоб ё ин, ки сараудитори масъул (доир ба масъалаи баррасӣ) иштирок менамоянд.